

**WAARDEN
BURG**
Ecology

Participatieplan & Initiatieven

Invalshoek D: Participatie

Opgesteld door:

G. Candel-Dekker, update M. Kemper (Kader, Consultancy & Interim B.V.)
A.J.M. Meijer (Waardenburg Ecology)

Namens:

Waardenburg Ecology (handelsnaam van Bureau Waardenburg B.V.)
Varkensmarkt 9
4101 CK Culemborg

Datum: 27-03-2024

Versie: 7

Status: Definitief

Inhoudsopgave

<u>1</u>	<u>Inleiding</u>	<u>3</u>
<u>2</u>	<u>Waardenburg Ecology</u>	<u>3</u>
<u>3</u>	<u>Sector- en keteninitiatieven</u>	<u>4</u>
3.1	Overzicht sector- en keteninitiatieven	4
<u>4</u>	<u>Passieve deelname aan initiatieven</u>	<u>7</u>
4.1	Het nieuwe rijden	7
<u>5</u>	<u>Actieve deelname aan initiatieven</u>	<u>7</u>
5.1	Participatie met opdrachtgevers	7
5.2	Actieve deelname aan sector- of nationale initiatieven	8
<u>6</u>	<u>Budget</u>	<u>8</u>

Dit document is vastgesteld op 27 maart 2024 door:

A.J.M. Meijer
Directeur

1 Inleiding

Dit document heeft betrekking op invalshoek D (Participatie) zoals beschreven in het Handboek CO₂-Prestatieladder 3.1 (versie 22 juni 2020, hierna: Handboek).

Voor Waardenburg Ecology (handelsnaam van Bureau Waardenburg B.V.) is het van belang dat wij actief op de hoogte willen blijven van, en zo mogelijk actief bijdragen aan de ontwikkelingen binnen ons vakgebied op het gebied van milieumanagement en verbetering van milieuprestaties in het algemeen en CO₂-reductie in het bijzonder. In dit document wordt beschreven op welke wijze Waardenburg Ecology hieraan invulling geeft.

2 Waardenburg Ecology

Waardenburg Ecology is sinds 1979 actief in ecologisch onderzoek en advies. In ons werk staat de kwaliteit van de leefomgeving centraal. Verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving vraagt om een goede kwaliteit van besluitvorming over die leefomgeving, gebaseerd op vakinhoudelijke deskundigheid en ervaring, inzicht in de maatschappelijke context en een onafhankelijke opstelling.

Richting haar opdrachtgevers en ketenpartners adviseert Waardenburg Ecology over activiteiten waarbij natuur betrokken is. Natuur is biodiversiteit, landschap en ecosystemen. De maatschappij wil natuur in stand houden en verder ontwikkelen vanuit ethische motieven en vanwege de maatschappelijke betekenis van natuur: de bestaansbasis voor ons en onze kinderen, betekenis voor onze gezondheid en voor onze economie. Maar ook verdere economische ontwikkeling is een maatschappelijke wens. Het combineren van deze, soms tegengestelde maatschappelijke wensen kan lastig zijn waarbij Waardenburg Ecology het advies en de ondersteuning geeft voor het maken van verantwoorde combinaties van activiteiten waardoor mogelijk maatschappelijke polarisatie wordt voorkomen. Richting haar opdrachtgevers en ketenpartners draagt Waardenburg Ecology zo bij aan duurzame ontwikkeling, zowel in ecologisch, sociaal als economisch opzicht waarbij we eerst zoeken naar mitigerende maatregelen en daarna naar compensatie.

Waardenburg Ecology wil een verantwoorde balans bereiken ten aanzien van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), en meer specifiek tussen de bekende 3 P's People, Planet en Profit, voor haar eigen organisatie maar ook met inzet van haar activiteiten in de keten. We willen bijdragen om de gevolgen van de klimaatveranderingen te beperken, waarbij het niet alleen gaat om energiebesparing.

De organisatie van Waardenburg Ecology voldoet aan de normen ISO 9001:2015, en ISO 17025 voor hydrobiologisch-analyses. Met de CO₂-Prestatieladder wil Waardenburg Ecology actief invulling geven aan het beperken van de invloed van het bedrijf op de P van Planet.

3 Sector- en keteninitiatieven

Om invulling te geven aan de doelstellingen van Waardenburg Ecology in de keten worden periodiek de bestaande en nieuwe initiatieven binnen de branche beoordeeld voor relevantie voor de organisatie.

3.1 Overzicht sector- en keteninitiatieven

In onderstaand overzicht zijn verschillende actuele sector- en keteninitiatieven voor Waardenburg Ecology weergegeven die anno 2024 relevant zijn voor reductiemaatregelen voor de eigen organisatie of waar Waardenburg Ecology met haar activiteiten kan bijdragen aan reducties in de keten.

Initiatief	Bedrijf / organisatie	Doel
Het Nieuwe Rijden	O.a. ANWB	Efficiënt gebruik van personenauto's, bedrijfsbussen en vrachtwagens. Bij introductie nieuwe medewerker wordt hier op gewezen. Het is overigens tegenwoordig onderdeel van rijopleiding.
Deltaplan Biodiversiteitsherstel	NERN The Netherlands Ecological Research Network	Er ontstaat steeds meer bewijs voor een dramatisch verlies van insectenrijkdom in ons landschap gedurende de laatste 20-30 jaar. Samen met andere gegevens leidt dit tot grote zorg over de toekomstige kwaliteit en leefbaarheid van het platteland van Nederland. Opgaven voor de toekomst van het platteland komen bij elkaar: natuurinclusieve landbouw, ecologisch en economisch duurzame landbouw, zorgen over handhaving van kwaliteit van het nationaal netwerk van natuurgebieden, veranderende wensen van consumenten, producenten en keten. Daarnaast heeft de Nederlandse landbouw op dit moment te maken met veranderingen in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de EU. De steun aan boeren verschuift naar een inkomens-ondersteuning gericht op een groenere, effectievere, en milieuvriendelijker manier van produceren. Nederlandse biodiversiteitswetenschappers, zoals Waardenburg Ecology, constateren dat aanpak van de problematiek urgent is en dat samenwerking tussen wetenschap, landbouw, voedingsindustrie, banken en natuurorganisaties zeer gewenst is en dragen bij met kennis binnen het netwerk. Waardenburg Ecology neemt deel in dit initiatief. Een update 2023 is in een afzonderlijk document gegeven.
De Zeeboerderij	Wageningen Universiteit	Zeeboerderijen zullen bestaan uit akkers van verschillende soorten zeewier. De ontwikkeling van het concept van de zeeboerderij wordt gezien als een mogelijk deel van het antwoord op de groeiende vraag naar voedsel door de groei van de wereldbevolking tot 9 miljard in 2050 (Verenigde Naties). Zeewieren zouden de voedingsstoffen kunnen benutten die nu al via rivieren in de oceanen terechtkomen. De geproduceerde zeewieren kunnen gebruikt worden voor de productie van voeding voor de mens, of gebruikt worden als diervoer in bijvoorbeeld de visteelt en de veehouderij. Op 7 juli 2011 werd deze eerste zeeboerderij van Europa officieel geopend. Op het water in de Schelphoek bij Serooskerke worden zeesla en suikerwier verbouwd. Het uiteindelijke doel is om, na een succesvolle proef, op zee op grote schaal zeewier te gaan verbouwen.

Initiatief	Bedrijf / organisatie	Doel
Blue Carbon Coalitie Klimaatbuffers	Blue Carbon.nl Waardenburg Ecology	<p>Blue Carbon is de term voor alle koolstof die zich in de oceanen bevindt. In totaal circuleert 83% van de globale koolstofcyclus door de oceanen.</p> <p>Doelstelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mariene ecosystemen bieden de mogelijkheid CO₂ uitstoot te compenseren en natuur te beschermen • De snelheid waarmee Blue Carbon ecosystemen verdwijnen door menselijk handelen en klimaatverandering is wereldwijd 1- 2% per jaar en toenemend. • Blue Carbon ecosystemen leggen jaarlijks per eenheid oppervlakte veel meer koolstof vast in de bodem in vergelijking met gematigde en tropische bossen op het land. • Vastlegging in zee is veel duurzamer dan op land, doordat de koolstof voornamelijk in de bodem onder zuurstofloze omstandigheden opgeslagen wordt. • Blue Carbon ecosystemen bieden een groot aantal ecosysteemdiensten zoals visserij en kustveiligheid. <p>Waardenburg Ecology is gestart met het initiatief Blue Carbon. Inmiddels zijn meerdere projecten als spin-off gestart en in uitvoering. Voorbeelden zijn o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Blue Carbon in Nederlandse Kwelders ✓ Herstel van biotopen ✓ De verschillende pilotprojecten met BESE-elements.
Energietransitie op zee	NGO's en windparkexploitanten, ASN bank, Stichting Natuur & Milieu	<p>Als gevolg van de inrichting van windparken op zee worden delen van de Noordzee niet meer bevestigd. Dit initiatief heeft tot doel natuurherstel op zee binnen windlocaties op zee te ondersteunen door middel van onderzoek en natuurbeschermende maatregelen. Spin-off van het initiatief is dat draagvlak voor de bouw van windparken in zee op deze manier ook wordt ondersteund.</p> <p>In onderzoeks- en ontwerp opdrachten brengt Waardenburg Ecology kennis in voor biodiversiteitsherstel op de funderingen van windturbines in de Noordzee.</p>
Radar-Max	Ontwikkeling in samenwerking met Robin Radar Systems	<p>Afgelopen jaren heeft Robin Radar Systems gewerkt aan de ontwikkeling van Max, een volledig 3D vogelradar samen met Waardenburg Ecology. Wij gebruiken deze innovatieve radar om de vliegrichting van vogels, de vliegintensiteit en vlieghoogte in kaart te brengen. Met Max kunnen we vogels in 3D volgen en hun vliegroute, -snelheid en -hoogte tegelijk vastleggen. De radar is volledig geautomatiseerd en kan op afstand worden bediend en uitgelezen, waardoor we zelfs vogelvliegbewegingen ver op de Noordzee realtime kunnen volgen. Met deze innovatieve radar kunnen we openliggende vragen over vliegrichtingen, uitwijkgedrag van vogels, vlieghoogtes en vliegsnelheden beantwoorden. Door middel van 3D visualisaties kunnen we het vlieggedrag van vogels (en mogelijk ook vleermuizen) bijvoorbeeld in windparken, op vliegvelden en bij hoogspanningslijnen in kaart te brengen.</p>
NERA (Nederlandse Rifherstel Alliantie)	Consortium van instellingen (Waardenburg, Ark Natuurontwikkeling, SAS consultancy, NIOZ, WMR, Rijke Noordzee, Van Oord)	<p>De Noordzee is door anderhalve eeuw van bodemberoerende visserij een zwaar gedegradeerd ecosysteem. De capaciteit van de Noordzee voor het herbergen van biodiversiteit, productie van vis en schaaldieren, en opname van CO₂ is hiermee gedecimeerd. Een van de belangrijkste ontbrekende habitats zijn riffen: In de Noordzee kwamen tienduizenden vierkante kilometers oesterrif voor.</p> <p>De NERA (www.nera.nu) is een verbond van instellingen die willen bijdragen aan het herstel van riffen in de Noordzee en de daarbij horende biodiversiteit en andere ecosysteem diensten.</p>

Initiatief	Bedrijf / organisatie	Doel
		Waardenburg Ecology is een van de oprichters van NERA en tevens voorzitter.
Herstel Mangrove bossen Ambon Indonesie	Waardenburg en BESE	Waardenburg en BESE hebben op eigen investering en met subsidiebijdrage een project gestart om mangrove bossen te herstellen op Ambon Indonesië. Op Ambon zijn deze kustbossen in het verleden gekapt, maar nu zijn de achterliggende dorpen extra kwetsbaar voor zeespiegelstijging. Daarnaast herbergen mangrovebossen veel biodiversiteit, zijn het kraamkamers voor vis en leggen ze veel CO ₂ vast. Op Ambon zijn de mensen te arm om er zelf projecten voor op te zetten. Waardenburg en BESE hebben op diverse locaties aanplant projecten gestart en begeleiden de ontwikkeling.

4 Passieve deelname aan initiatieven

4.1 Het nieuwe rijden

Instituut voor Duurzame Mobiliteit voert het programma Het Nieuwe Rijden uit in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

De CO₂-besparing die hiermee bereikt kan worden is conservatief geschat op 7%. Eind oktober 2014 begon de deelname van Waardenburg Ecology door medewerkers te informeren over Het Nieuwe Rijden en hen te stimuleren om hier aan mee te doen, om zodoende een besparing op het brandstofverbruik te realiseren. Periodiek wordt meerdere keren hierop terug gekomen, bijvoorbeeld:

- ✓ Op 21 april 2015 hebben 17 medewerkers – degenen die de meeste kilometers maken voor het bedrijf - een training gevolgd in veilig en zuinig rijden, verzorgd door Ecodriving Nederland. Op deze manier wordt “ Het Nieuwe Rijden” in de praktijk gebracht.
- ✓ Wij participeren nog steeds in Het Nieuwe Rijden - www.hetnieuwerijden.nl - door dit initiatief binnen de organisatie gericht onder de aandacht te brengen. Medewerkers die veel kilometers maken voor het bedrijf hebben hierin een training gekregen.
- ✓ Nieuwe medewerkers krijgen bij een introductie programma informatie over de CO₂ prestatieladder en ook informatie aangeboden over Het Nieuwe Rijden.

5 Actieve deelname aan initiatieven

5.1 Participatie met opdrachtgevers

Waardenburg Ecology wil graag samenwerken met klanten, leveranciers en andere ketenpartners, om ideeën en initiatieven te bedenken om de CO₂ -uitstoot te reduceren. Partijen die hierin geïnteresseerd zijn worden uitgenodigd om contact op te nemen.

Waardenburg Ecology neemt ook zelf het initiatief. Eén van de voorbeelden is de oprichting van **Blue Carbon.nl**, het overkoepelende initiatief voor het opzetten van “Blue Carbon”-projecten, in samenwerking met natuurbeheerorganisaties. Met de natuurlijke omgeving kan veel CO₂ worden vastgelegd wanneer gebieden hiervoor worden ingericht en mariene ecosystemen worden aangelegd. Voorbeelden zijn de kwelders, waarvan bekend is dat deze gebieden zeer geschikt zijn voor het vastleggen van CO₂. Lees meer over Blue Carbon op de site www.bluecarbon.nl.

In 2019 zijn twee projecten over Blue Carbon gedaan waarbij voor de beheerder van een gebied koolstofmetingen zijn gedaan om te kijken hoeveel koolstof er in het gebied ligt en de effecten – resultaat te bepalen aan extra koolstofopslag wanneer een geplande dijkdoorbraak wordt uitgevoerd en het gebied weer echt een kwelder wordt. Daarnaast een project over verdere uitbouw van de mogelijkheden en kansen van Blue Carbon. Beide projecten waren ook onderdeel van de Klimaatvelop (voortkomend uit de klimaattafels, om onderzoek te doen voor koolstofopslag in bos en natuur), dus mede betaald door een opdrachtgever.

Waardenburg Ecology investeert in deze projecten ook de nodige extra tijd vanwege veel verschillende kennisvragen die tijdens het proces opkwamen. Uiteindelijk moet dit leiden tot steeds betere kennis en inzicht over hoeveel koolstof er potentieel door kwelders opgeslagen

kan worden. In 2020 heeft een medewerker meegewerkt aan een methode document voor Blue Carbon projecten. Twee medewerkers hebben een workshop gegeven over Blue Carbon.

Ook is Waardenburg Ecology nauw betrokken bij het project **3D vogelradar Max**. (zie beschrijving initiatieven). Met deze kennis dragen we daarom bij aan de juiste plaatsing en het gebruik van windmolens binnen het energietransitie vraagstuk in aansluiting op ons onderzoek en dienstverlening. Sinds 2020 hebben er diverse onderzoeken plaatsgevonden met radar Max.

Deltaplan biodiversiteit

Sinds 2020 is Waardenburg Ecology bij het Deltaplan biodiversiteitsherstel aangesloten. Daarvoor zijn we een commitment aangegaan voor de verdere ontwikkeling van het concept 'levende kade', een natuur-inclusieve oplossing voor de grote hoeveelheden kades die vervangen moeten worden of aangelegd worden als gevolg van grotere waterbuffering/veranderingen in de waterhuishouding.

Eén van de oplossingen daarin is het werken met BESE (<https://www.bese-products.com>). We nemen daarnaast deel aan de werkgroep gebiedsgerichte samenwerking. Bij gebiedsgerichte aanpak gaan de grote opgaven zoals biodiversiteitsherstel en CO₂ reductie veelal hand in hand.

Afgelopen jaar hebben we ook concreet samengewerkt met partners van dit Deltaplan. Zo werkten we aan een inspiratiegids biodiversiteit voor waterbergingen voor Hoogheemraadschap Delfland (21-0784) en samen met de Provincie Groningen aan een inspiratiegids biodiversiteit bedrijventerreinen (21-0492). Beide inspiratiegidsen hebben tot doel andere partijen te inspireren om integraal te werken bij ontwikkelingen bij waterbergingen of bedrijventerreinen. Ze krijgen daarvoor tools aangereikt.

Waardenburg Ecology is nauw betrokken bij de effecten op de natuur van de energietransitie. Er bestaan twee Engelstalige folders, "Ecological studies in offshore windfarms" en "Onshore energy infrastructure on land brochure BUWA expertise" die goed duidelijk maken wat de bijdrage is van Waardenburg Ecology aan onderzoek dat kan leiden tot het nemen van de juiste beslissingen hierin. Ook hierin draagt Waardenburg Ecology bij aan de keten en werkt samen binnen nationale en internationale maatregelen voor CO₂ reductie.

5.2 Actieve deelname aan sector- of nationale initiatieven

Vanwege haar kennis is Waardenburg Ecology nationaal en internationaal ook betrokken bij ontwikkeling van windmolenparken. De maatschappelijke inpassing, zowel op land als in de zee vraagt om goede afstemming. Van het Nederlandse klimaatakkoord tot aan internationale ondersteuning via het Nederlands Consulaat in de Verenigde Staten wordt Waardenburg Ecology gevraagd met haar kennis ketenpartners te ondersteunen voor de realisatie van duurzame energiesystemen van planvorming tot realisatie. Voor het overzicht van onze kennisgebieden wordt verwezen naar onze website: <https://waardenburg.eco/projecten>.

6 Budget

Waardenburg Ecology stelt een budget vrij voor tijdbesteding aan de bovenstaande participaties. Daarnaast worden binnen het Blue Carbon initiatief regelmatig nieuwe deelprojecten opgestart die deels worden gefinancierd door opdrachtgevers en deels door Waardenburg Ecology zelf.